

לעידוד וחיזוק הלימוד והחזרה
 בספה"ק סיפורי מעשיות משנים קדמוניות
 שסיפר רבינו הקדוש רבי נחמן מברסלב זיע"א

דעם רבינ'ס משלים

די טמאה וואס איז איינגעזינקען

ווען דער הייליגער מהרש"א איז נפטר געווארן, די גוים האבן געוואוסט אז די אידן וועלן יעצט אריבערפירן א גרויסער רב, האבן זיי זיך נאכמער געגרייט צו באפאלן די אידן מיט א רעש און אקזריות, אבער די שטארקע מענטשן זענען געבליבן שטיין און נישט אנטלאפן ווי די אנדערע אידן, אזוי ווי די צוואה פונעם הייליגן מהרש"א איז געווען. האבן די גוים זיך גענומען קריגן מיט די גבורים, ווען די גוים האבן מצליח געווען אנצוקומען ביזן הייליגן בעט פונעם מהרש"א, האט זיך דער מהרש"א אויפגעזעצט אויף זיין בעט און גענומען בלעטערן זיין הייליגן חבור פון מהרש"א.

אין שטאט אוסטראה וואו דער הייליגער מהרש"א איז געווען רב, פלעגן די גוים זייער דערצערענען די אידן, בפרט ווען מען האט אריבערגעפירט א טויטן מענטש צו באערדיגן. האט מען געמוזט דורכגיין דורך זייערע טמאות צו קענען אנקומען צום אידישן בית הקברות. ביים באגלייטן דעם מת פלעגן די גוים ארויסגיין פון זייערע קלויסטערס צו ווארפן שטיינער אויף די אידן און זיי שלאגן, דאס האט זיך ליידער איבערגעשפילט ביי יעדע לוייה, ביז איין מאל בשעתן באגלייטן א מת זענען אלע אידן אנטלאפן פון שרעק פון די גוים וועלכע האבן טויט געשלאגן אלע ארומיגע און ליידער איז דער מטה וואו עס איז געלעגן דעם מת געבליבן ליגן פארשעמט, נאר שפעטער זענען די אידן צוריק אפגעמען דעם מת צו באערדיגן.

זעענדיג אזא שרעקליכע ערשיינונג זענען אלע גוים צולאפן פון גרויס פחד צו זייער קלויסטער, דער מהרש"א האט ווייטער געבלעטערט אין זיין ספר, און ביסלעכווייז זענען אלע גוים איינגעזונקען אין דער ערד צוזאמען מיט זייער קלויסטער, ביז מען האט שוין גארנישט אנגעזען אז עס איז אמאל געווען דארט א בנין, און אלע האבן קלאר געזען דעם גרויסן נס מיט די אייגענע אויגן.

ווען עס איז געקומען די צייט פון הייליגן מהרש"א צו גיין פון דער וועלט, ער האט געוואוסט אז ביי זיין לוייה וועט אויך פארקומען די איבערקערענישן. האט ער דעריבער באפוילן פאר עטליכע שטארקע מענטשן זאלן לייגן אויף די מטה זיין הייליגער חבור חדושי מהרש"א אויף ש"ס, און האט זיי אנגעזאגט אז ביים אריבערגיין דאס פלאץ וואו די גוים שלאגן זאלן זיי זיך האלטן מיט אלע כוחות צו בלייבן שטיין אויף זייער ארט.

רבי בן-ציון אפטער איז אמאל געווען ביי דעם ארט און דערציילט אז די גוים האבן געמאכט א צוים ארום, און דער פלאץ ווערט גערופן 'דער קלויסטער', אבער די גוים לאזן קיינעם נישט אריבער גיין אויף דעם ארט.
 (שיש"ק תקל"ז)

ספּוּרֵי מַעֲשֵׂי־תּוֹרָה מִשְׁנֵי קַדְמוֹנִיּוֹת

מַעֲשֵׂה י"ב - דְּעַר בַּעַל תְּפִלָּה (8)

אִיזוּ בָּאִם תְּכַלִּית. וואַרײַן דְּעַר תְּכַלִּית אִיזוּ זײַךְ נָאֵר שְׂמֻחָה. הָאֲבִין זײַ דְּעַם גּוֹי אֹיִף גִּינוּמְעַן פֶּאָר אַ מְלָךְ אֵיבְעַר זײַ. און עַר הָאֵט זײַ בְּוֹדָאֵי גִיפִירט בְּדֶרֶךְ הַיִּשְׁרָא. און זײַ הָאֲבִין זײַךְ אֹיס גִּיקְלִיבֵן אַ מְדִינָה וואַס זײַ זָאל דְּעַרְצוֹ קַעֲרִין. דְּהֵינּוּ דָאָרְט ווי ווייַן גְּעֵרְטֶנְעֶר זְעַנְען אַז מְעַן זָאל מֵאכִין ווייַן און פֿון דִּי קַעֲרִינְדִּלִיךְ פֿון דִּי ווייַן טְרוֹיבִין. זָאל מְעַן מֵאכִין בְּרֵאנְטווייַן. און סְעֵ זָאל גָאָר נִיט גִיין לְאָבּוֹד קִיין שׁוּם זַאךְ פֿון דִּי ווייַן טְרוֹיבִין. וואַרײַן דָאָס אִיזוּ זײַךְ בִּי זײַ דְּעַר עִיקָר תְּכַלִּית גִּיוֹעַן אַז מְעַן זָאל טְרִינְקֶען און מְעַן זָאל שִׁכְרִין און מְעַן זָאל תְּמִיד פְּרִיילִךְ זײַן. הָאֵטֶשְׁעֶ מְעַן ווייסט גָאָר נִיט מִיט וואַס. וואַרײַן זײַ הָאֲבִין גָאָר נִיט מִיט עֶפְעַס פְּרִיילִךְ צו זײַן. אִיזוּ אָבְעַר פֶּאָרְט בִּי זײַ דָאָס דְּעַר עִיקָר תְּכַלִּית גִּיוֹעַן אַז מְעַן זָאל תְּמִיד פְּרִיילִךְ זײַן. און זײַ הָאֲבִין זײַךְ אֹיס־גִּיקְלִיבֵן אַ מְדִינָה וואַס סְעֵ קַעֲרֶען דְּעַרְצוֹ פֿאַל. און זײַ זְעַנְען גִּיגֵאנְגֶען און הָאֲבִין זײַךְ דָאָרְט בַּאָזְעֶצְט.

אַ טײַל הָאֲבִין גִּיזֵאגֶט אַז דְּעַר עִיקָר אִיזוּ חֲכָמָה. הָאֲבִין זײַ זײַךְ גִּיזוּכְט אַ גְרוֹיסִין חֲכָם. און זײַ הָאֲבִין אִים גִּימֵאכְט פֶּאָר אַ מְלָךְ אֵיבְעַר זײַ. און זײַ הָאֲבִין זײַךְ גִּיזוּכְט אַ מְדִינָה וואַס זײַ קַעֲרֶען צו חֲכָמָה. און זײַ זְעַנְען גִּיגֵאנְגֶען און הָאֲבִין זײַךְ דָאָרְט בַּאָזְעֶצְט.

אַ טײַל הָאֲבִין גִּיזֵאגֶט. אַז דְּעַר עִיקָר תְּכַלִּית אִיזוּ אַז מְעַן זָאל זײַךְ פִּילְעוויין אִין עֶסֶן און טְרִינְקֶען. מְעַן זָאל גְרִיִּיסִין דִּי אַבְרָם. און זײַ הָאֲבִין גִּיזוּכְט אַ בַּעַל אַבְרָם. דְּהֵינּוּ אַזוֹינְעֶר וואַס עַר הָאֵט גְרוֹיסֶע אַבְרָם. און עַר פִּילְעוויט זײַךְ צו גְרִיִּיסִין זײַנְעֶע אַבְרָם. (דְּהֵינּוּ דִּי גִלְדֶּעֶר פֿון דְּעַם גּוֹי). וואַרײַן ווייל עַר הָאֵט גְרוֹיסֶע אַבְרָם הָאֵט עַר זײַךְ מְעַר חֶלֶק אִין דְּעַר וועלֶט. וואַרײַן עַר פֶּאָרְנֶעמְט מְעַר אָרְט אִין דְּעַר וועלֶט. און דְּעַר מְעַנְשׁ אִיזוּ נְעִהנְטֶעֶר צוּם תְּכַלִּית. וואַרײַן דְּעַר תְּכַלִּית אִיזוּ זײַךְ. אַז מְעַן זָאל גְרִיִּיסִין דִּי אַבְרָם. אֵיבְעַר דְּעַם. אַזוֹי אַ מְעַנְשׁ קַעֲרֶען צו זײַן אַ מְלָךְ. זְעַנְען זײַ גִּיגֵאנְגֶען. און הָאֲבִין גִּיפֹנְעֶן אַ לֵאנְגִין וויינְגֶעֶר. אִיזוּ עַר זײַ גִּיפֶעלִין וואַרײַן עַר אִיזוּ זײַךְ אַ בַּעַל אַבְרָם. און עַר אִיזוּ בָּאִם תְּכַלִּית הָאֲבִין זײַ אִים אֹיִף גִּינוּמְעַן פֶּאָר אַ מְלָךְ. און זײַ הָאֲבִין זײַךְ גִּיזוּכְט אַ מְדִינָה וואַס זײַ זָאל קַעֲרִין דְּעַרְצוֹ. און זײַ זְעַנְען גִּיגֵאנְגֶען און הָאֲבִין זײַךְ דָאָרְט בַּאָזְעֶצְט.

אַ טײַל הָאֲבִין גִּיזֵאגֶט אַז דְּעַר עִיקָר תְּכַלִּית אִיזוּ דְּעַר דִּיבּוּר. וואַרײַן דְּעַר חִילוּק פֿון אַ מְעַנְשׁ בִּיזוּ אַ בְּהֵמָה. אִיזוּ זײַךְ נָאֵר דְּעַר דִּיבּוּר. און אַז דָאָס אִיזוּ דְּעַר עִיקָר וואַס אַ מְעַנְשׁ אִיזוּ גְרַעסֶעֶר פֿון אַ בְּהֵמָה. אֵיבְעַר דְּעַם אִיזוּ דָאָס דְּעַר עִיקָר תְּכַלִּית (דְּהֵינּוּ דְּעַר דִּיבּוּר) הָאֲבִין זײַ זײַךְ גִּיזוּכְט אַ דְּבָרָן (דְּהֵינּוּ אַ רִיִּידֶר) וואַס עַר זָאל זײַן אַ בַּעַל לְשׁוֹן. וואַס עַר זָאל קַענְען פֶּמָה לְשׁוֹנוֹת. און עַר זָאל אַסֶאךָ רִיִּידִין תְּמִיד. וואַרײַן אַזוֹי אַ מְעַנְשׁ. עַר אִיזוּ בָּאִם תְּכַלִּית. זְעַנְען זײַ גִּיגֵאנְגֶען. און הָאֲבִין גִּיפֹנְעֶן אַ מְשׁוּגְעֵנִים פֶּרֶאנְצוֹיז וואַס עַר אִיזוּ גִיגֵאנְגֶען און הָאֵט צו זײַךְ אַלִיין גִירֶעט. הָאֲבִין זײַ אִים גִפֶּרְעגֶט. צו עַר קַעֲרֶען לְשׁוֹנוֹת. הָאֵט עַר גּוּוֹאֹסְט פֶּמָה לְשׁוֹנוֹת און אַזוֹי אַ מְעַנְשׁ דְּעַר הָאֵט זײַךְ שׁוֹיִן בְּוֹדָאֵי דְּעַרְלֵאנְגֶט דְּעַם תְּכַלִּית. (נָאֵר זײַךְ נֵאֶרְשֶׁע פֶּאָרְפִּירטֶע דְּעַר נָאֵר) וואַרײַן עַר אִיזוּ זײַךְ אַ בַּעַל לְשׁוֹן און עַר ווייסט פֶּמָה לְשׁוֹנוֹת. און עַר רַעט זײַעֶר אַסֶאךָ. וואַרײַן עַר רַעט זײַךְ אַפִּילוּ צו זײַךְ אַלִיין. אֵיבְעַר דְּעַם. אִיזוּ עַר זײַ וואוּיל גִיפֶעלִין. און זײַ הָאֲבִין אִים אֹיִף גִּינוּמְעַן פֶּאָר אַ מְלָךְ. און זײַ הָאֲבִין זײַךְ אֹיס־גִּיקְלִיבֵן אַ מְדִינָה וואַס זײַ זָאל דְּעַרְצוֹ קַעֲרִין. און זײַ זְעַנְען גִּיגֵאנְגֶען און הָאֲבִין זײַךְ דָאָרְט בַּאָזְעֶצְט מִיט זײַעֶר מְלָךְ. און עַר הָאֵט זײַ בְּוֹדָאֵי גִיפִירט בְּדֶרֶךְ הַיִּשְׁרָא.

אַ טײַל הָאֲבִין גִּיזֵאגֶט. אַז דְּעַר עִיקָר תְּכַלִּית אִיזוּ שְׂמֻחָה. וואַרײַן אַז אַ קִינְד וועט גִיבּוֹרִין. אִיזוּ מְעַן פְּרִיילִךְ אַז סְעֵ אִיזוּ אַ חֲתוּנָה אִיזוּ מְעַן פְּרִיילִךְ. אַז מְעַן נְעַמְט אַפֿ אַ מְדִינָה. אִיזוּ מְעַן פְּרִיילִךְ. נְמֵצָא אִיזוּ זײַךְ דְּעַר עִיקָר תְּכַלִּית פֿון אַלִימְעַן נָאֵר שְׂמֻחָה. אֵיבְעַר דְּעַם הָאֲבִין זײַ גִיזוּכְט אַ מְעַנְשׁ וואַס עַר זָאל תְּמִיד פְּרִיילִךְ זײַן. וואַרײַן דְּעַר אִיזוּ זײַךְ בָּאִם תְּכַלִּית. און דְּעַר קַעֲרֶען צו זײַן מְלָךְ אֹיִף זײַ. זְעַנְען זײַ גִּיגֵאנְגֶען וזכִּין הָאֲבִין זײַ גִיזְעֶהֶן סְעֵ גִיגֵאנְגֶען אַ גּוֹי אִין אִיין מִיאֹס הָעֵמֶד און הָאֵט גִיטְרֵאגִין אַ פֶּלְעֶשִׁיל בְּרֵאנְטווייַן. און סְעֵ זְעַנְען אִים נָאֵר גִּיגֵאנְגֶען פֶּמָה גּוֹיִים. און דְּעַר גּוֹי אִיזוּ זײַעֶר פְּרִיילִךְ גִּיוֹעַן. וואַרײַן עַר אִיזוּ זײַעֶר שִׁיכּוֹר גִּיוֹעַן. הָאֲבִין זײַ גִיזְעֶהֶן אַז דְּעַר גּוֹי אִיזוּ זײַעֶר פְּרִיילִךְ און עַר הָאֵט קִיין שׁוּם דָאָגָה נִיט. אִיזוּ עַר זײַ זײַעֶר וואוּיל גִיפֶעלִין דְּעַר גּוֹי. וואַרײַן עַר

אָפּגײַט־רעטן פון דעם װעג. און ער איז אַרײַן גיגאַנגען אין דער
מחנה אַרײַן. און ער האט זײ צושפּרײט (מיט די הערס) אַהין און
אַהער.

און די לײט פון דער מחנה האָבן פאַר אים מוֹרָא גיִהאַט. און
ער (דײַנע דער גבור) איז זײַ אַרײַן גיגאַנגען צווישן די װעגלעך הַנְּל
וואס זײ זענען זײ נאָך געגאַנגען. און ער האט אויף גיגעסין אַלדײַנג
וואס דאַרט איז גיווען איז דאָס בײַ זײ אַ װילד חידוש גיווען (וואס
דער איז אזוי אַ גבור וואס ער האט קײן מוֹרָא נײט פאַר זײ און איז צווישן זײ אַרײַן
גיגאַנגען און האט אויף גיגעסין גאַר וואס סע גיווען אויף די װעגלעך)

און סע גיווען אײן אַנדערע פּתּה. וואס זײ האָבן גיזאַגט. אז די
אַלע זאַכין זענען אַלע גאַר קײן תּכּלית נײט. נאַר דער רעכטער
תּכּלית איז. אז מע זאל נאַר עוסק זײן אין תּפּלה צו השם
יִתְבָּרַךְ און מען זאל זײן אײן עניו און אַ שפּל ברך. (פּלומר מע זאל פון
זײַ גאַר נײט האַלטן) וכו'. און זײ האָבן זײַ גיזוכט אַ בעל תּפּלה און זײ
האָבן אים גימאַכט פאַר אַ מלך אײבער זײ

זענען זײ תּיכּף פאַר אים אַנדרער גיפּאַלן. און האָבן גזאַגט
תּיכּף. יחי המלך (פּלומר זײ האָבן תּיכּף אים גימאַכט פאַר אַ מלך) וואַרין
אים קומט בּוֹדַאי די מלוכה. נאָך זײער דיעה נאָך אז דער עיקר
תּכּלית איז דער וואס ער איז אַ בעל אַבְרִים פּנ"ל. און דער מלך
וועט אים בּוֹדַאי מוֹחַל זײן די מלוכה.

וואַרין אים קומט בּוֹדַאי די מלוכה ווייל ער איז אזוי אַ גבור
אזוי אַ בעל אַבְרִים. און אזוי איז גיווען. זײ האָבן אים אויף גינומען
פאַר אַ מלך. (דײַנע דעם גבור וואס ער איז זײ גיקומען אַ קעגין פּנ"ל). און
דאָס איז דער גבור וואס מײַר גײען הײַנט מיט אים אַפּנעמען די
וועלט. און ער זאַגט (דײַנע דער גבור וואס ער איז דאָ מלך גינארין אויף זײ)
אז ער מײַנט דערמיט עפּעס אַנדערש.

(דאָס פאַרשטייט מען שוין אַליון אז די אַלע פּתּות הַנְּל האָבן זײַ אַלע טועה גיווען און זענען אַלע פאַרפּײַט
גינארין אין גרויסע נאַרײַשקײט. אײטליכע פּתּה אין איר נאַרײַשקײט דאַרף זײערע נאַרײַשע סבּרוֹת און נאַרײַשע
גינאַנגען. נאַר די אַנערשטע פּתּה די האָבן צו גיטראַפּן דעם רעכטן אַמּת. אז וואויל איז זײ). דאָס
האַט אַלץ דערצײלט אײנער פון די גיבורים פאַר דעם בעל תּפּלה.
און ער האט אים ווייטער דערצײלט. אז זײ. (דײַנע די גיבורים וואס
זײ זענען גיגאַנגען מיט דעם גבור פּנ"ל) זײ זענען פון דער פּתּה פון די בעלי
אַבְרִים פּנ"ל (דײַנע די פּתּה וואס זײ האָבן גיזאַגט אז דער עיקר תּכּלית איז
נאַר אז מע זאל זײַ פּילעוין צו גרייסן די אַבְרִים) וואס זײ האָבן זײַ אויף
גינומען פאַר אַ מלך אַ בעל אַבְרִים פּנ"ל (דײַנע אַ גרויסן מענטשן פּנ"ל).
וְיִהְיֶה הַיּוֹם אִיז גיגאַנגען אַ מחנה פון זײ (פּלומר סע גיגאַנגען אין
אײנעם אַסאַך מענטשן פון די בעלי אַבְרִים) מיט דעם אַיבאַז וואס מע האט
זײ נאָך גיפּירט עסין און טרינקען און דעסט גלייכין אַנדערע זאַכין.
און פאַר די בעלי אַבְרִים.

דערמיט וואס ער גײט אַפּנעמען די וועלט וואַרין ער מײַנט
גאַר נײט דאָס אז די וועלט זאל זײן אונטער אים. נאַר ער מײַנט
דערמיט עפּעס אַנדערש. (דאָס האט אַלץ דערצײלט. אײנער פון די גיבורים
דעם בעל תּפּלה וואס ער האט אים גיפּרענט. ווי אזוי זײ קומען צום אויף מיט דעם
גבור האט ער עס אים דאָס אַלץ גיענפּערט).

האַט אים דער בעל תּפּלה גיפּרענט. מיט וואס איז זײן
גבורה פון דעם גבור. וואס ער איז אײער מלך הײַנט. האט ער אים
גינענפּערט. באַשר אײן מדינה האט זײַ נײט גינאולט מַכְנִיע זײן
אונטער אים.

האַט דער גבור גינומען זײן שווערד וואס ער האט און די
שווערד האט דריי כוחות. אז מע הייבט זי אויף אַנטלויפּן אַלע
שׂרִים פון די חַיִּלוֹת (דײַנע אַלע עֲלָצָטע) וכו' (און האט אויסגירעכניגט די
דריי כוחות וואס אויבין איז גישטאַנען. וואס פון דאַרט האט דער גבור פון דעם מלך
גינומען גבורה פּנ"ל)

ווי דער בעל תּפּלה האט דאָס דערהערט. האט ער זײַ
גישטויסן אז דאָס איז בּוֹדַאי דער גבור פון דעם מלך הַנְּל.

האַט די וועלט בּוֹדַאי זײער מוֹרָא גיִהאַט. וואַרין זײ זענען
גיווען גרויסע מענשן און גבורים. און ווער סע האט זײ באַגעגניט.
האַט זײ בּוֹדַאי אַפּ גיט־רעטן פון דעם וועג.
דערנױיל. ווי די מחנה פון די בעלי אַבְרִים זענען אזוי גיגאַנגען.
איז זײ אַקעגין גיקומען אַ גרויסער גבור. און דער גבור האט זײ נײט

לאמיר זיין פאר הערן

די צוועלעווטע מעשה - דער בעל תפילה (8)

- 1. וואס האט געזאגט די ניינטע כחה אז דער תכלית איז?
 - נאר צו עוסק זיין אין תפלה צו השי"ת
 - צו זיין א עניו און שפל ברך
 - ביידע תשובות זענען ריכטיג
- 2. וועם האבן זיי קודם געטראפן פאר א קעניג?
 - זיי האבן נישט געטראפן
 - אונזער בעל תפלה
 - עפעס א בעל תפלה
- 3. וועלכע פון די אלע כתות האבן געטראפן די אמת?
 - אלע כתות האבן זיך טועה געווען
 - נאר די כתות פון שמחה און תפילה
 - נאר די כחה פון תפילה
- 4. פון וועלכע כחה זענען געווען די מענטשן פון גבור?
 - פון די כחה וואס האבן געזאגט אז דער עיקר איז רציחה
 - פון די כחה וואס האבן געזאגט אז דער עיקר איז צו גרויסן די איברים
 - ביידע תשובות זענען ריכטיג
- 5. האסטו געלערנט די מעשה פון די וואך?
 - יא
 - נ"ן
 - א חלק

- א. וועם האבן גענומען די פינעפטע כחה פאר א קעניג?
 - איינער וואס קען הויך רעדן
 - איינער וואס קען הויך שרייען מיט א שטיל קול
 - א משוגענעם פראנצויז וואס רעדט צו זיך
- ב. וועם האבן גענומען פאר א קעניג די כחה וואס ביי זיי איז די תכלית שמחה?
 - א גוי א שיכור
 - א מענטש וואס פלעגט משמח זיין אלמנות און יתומים
 - א מענטש וואס פלעגט לאכן א גאנצן טאג
- ג. מיט וואס האבן זיי זיך געפריידט?
 - אז זיי האבן געטראפן א פאסיגן קעניג
 - מיט אמונה און נקודות טובות
 - זיי האבן גאר נישט מיט וואס זיך צו פרייען
- ד. וועם האבן גענומען פאר א קעניג די כחה וואס ביי זיי איז די תכלית חכמה?
 - א זוהן פון א חכם
 - א תלמיד חכם
 - א גרויסן חכם
- ה. פארוואס האט די אכטע כחה געהאלטן אז דער תכלית איז גרויסן די איברים?
 - ווייל ער האט מער חלק אין דער וועלט
 - ווייל ער האט מער כבוד
 - ביידע תשובות זענען ריכטיג

טיפער געטראכט

און זיי האבן זיך גיזוכט אַ מדינה וואס זי זאל גורם זיין צו... ביי וועלכע כת שטייט נישט אז זיי האבן געזוכט א לאנד וואס זי זאל קערין דערצו?

תשובות אויף די פריערדיגע וואך

און זיי האבן זיך גיזוכט אַ מדינה וואס זי זאל גורם זיין צו... ביי וועלכע כת איז דער רבי מפרט די לאנד וואס זיי האבן זיך באזעצט? די כת פון רציחה

באצייכן אויף יעדע איינע פון די פיר לשונות, אויף וועלכע כת האט עס דער רבי געשריבן און זיי האבן זיך אויסגיקליבן אַ מדינה וואס זי זאל קערין דערצו - ער עסט נאר איידלע זאכין. און זיי האבן זיך גיזוכט אַ מדינה וואס סע זאל דערצו קערין - די וועלט זאל זיין באזעצט מיט מענטשן און זיי האבן זיך גיזוכט אַ מדינה וואס זי זאל גורם זיין צו... - רציחה
האבן די פיתה גיזוכט אַ מדינה וואס זי איז גורם און מסוגל צו... - כבוד